

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

א א מ"י פ"ו מהלכות
ממרים הלכה ה סמג
לאוין רכ:
ב ב מ"י גס ה"ו יא:
ג ג ד מ"י גס ה"ו ה:
ד ד מ"י גס ה"ו ו:
ה ה מ"י פ"ח מהלכות
גולה הלכה ו:
[שי"ד ל"ד ס"ט:]

בן סורר ומורה. בן הסמוך לגבורתו. וז"ל דילמא טנה שלפני גדלות כדלשכתו (מה דף מו.) בזמנא דהסמוך לאיש לענין דמרים ומפרי"ת הדכא דריש לאיש דמשמע לשון גבורה כדכתיב (מ"א ז) וזקנת והיית לאיש וא"כ למה לן במתני' טעמא דשלא זאלא זאל לכלל מנות וי"ל דהוא חמוץ דמקודם הבאת עמולא לגבורתו של איש מתחיל חמוץ דמקודם הבאת עמולא לגבורתו של איש ואפי' הו' יותר מג' חדשים לא הו' חיישין במה שבימי קטנות כיון דלית ראי' להוליד דקרינא ביה בן ולא אב:
קמין אי אחת לריד לתזור כו' - וא"ל ומנא ליה לאי קמין ממונא האמרי' בפרק מי שמת (ב"ב דף ק"ז.) אין זכיה לקמן ואי בשזיתו לו ע"י אחר הא איכא למ"ד ב"מ מי שמת זכין לגדול ואין זכין לקמן ואפי' למ"ד זכין לקמן היינו מדרבנן ולא מדאורייתא דזכיה מתורת שליחות כדמוכח בפ"ק דבבא מציעא (דף י"ג ע"ג) דאמרי' חלר משום ידה איתרבי ולא גרע משליחות וקמן לאו זכר שליחות הוא ומיהו ב"ה התקבל (גיטין דף מ"ג ע"ג) גבי לרור וזורקן אנו וטעמו זוכה לעלמנו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה ב"ן לעלמנו ב"ן לאחרים משמע דהיינו מדאורייתא מדרבנן למ"ד אחד זה ואי זה זוכה לעלמו ואין זוכה לאחרים מההיא דמערימין על מעשר שני דמשמע דזוכה לאחרים מדאורייתא והא דתנן בהקטן (שם דף נ"ט) מלידת חרש וקמן י"ז ב"ה גזל מפני הרבי שלום אכל מדאורייתא לא דעת אחרת מקנה אותן שאני והשתא ניחא הא דלמור ב"ה לזב וערבה (סוכה דף מ"ו) לא ליקני חנינא לזביה לניוקא לניוקא מיקנא קני אקטיו לא מקני דמיקנא קני אפילו מדאורייתא דע"י

[שם ק"ו.]

בן סורר ומורה *מאימתי נעשה בן סורר ומורה משיביא שתי שערות ועד שיקיף זקן התחתון ולא העליון אלא שדברו חכמים ברש"ן נקיה שנאמר *כי יהיה לאיש בן בן דברים פטור שלא זאל לכלל מנות הלכך חוביבה בטר הכי הוא ואל"ל דמכי מייתי שתי שערות לענין כל הסורה איש הו' מיהו כי מיעטיה קרא לא בתחלת אישורו קא מוטע כדמפרש בגמרא בן הסמוך לגבורתו של איש אלמא בתחלת אישורו חייביה קרא: **גב' היכא אשכחן** - בשאר עונשין דענש הכחוב את הקטן הדכא בפי קרא למיפסריה: **אטו בן סורר ומורה על גס הטעו נהרג** - דכעבי בר עונשין וכי מה חטא שיהרג מפני שאלל תרטימיר בשר ושקה ח"י לוג יין ועל גס כופו נהרג כדמפרש בשליה פירקין (דף ע"ג.) סוף שנגמר ככסי אביו ומבקש לתמוד ואינו מולא וכו' אמרה תורה מוטב ימות זכאי ולא ימות חייב: **וכי יהיה לאיש בן סורר ומורה** - לכשיגיע לכלל איש הבן הזה קורא לו הכתוב בן סורר ומורה: **הני ר' חייא** - במתניתיה הכי משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן עד שיקיף עתה: **כי אהא רב דימי** - פירשה דהא דתנא עד שיקיף עתה לאשמועינן דהקפת גיד זקן התחתון דקתני מתני' הקפת גיד קאמר סמוך לבינים ולא הקפת הביס של בינים דהוו לבשר הכי טובא: **רב מסדא** - סבר קטן שלא הביא שתי שערות מוליד: **לכדריב יהודה** - דלמור לאיש ב"ן סורר ומורה עלמו קאי והכי קאמר כשיהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות: **ה"ג א"כ לימא קרא בן לאיש** - דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: **מאי כי יהיה לאיש בן** - השתא משמע כשיהיה לאיש בן דהאי איש אלוהות קאי ולמעוטי דבנו של קטן פטור לעולם: **ואימא כוליה** - האי קרא לכדריב חסדא הוא דלתי למעוטי בנו של קטן אבל קטן עלמו מיחייב דהא בן כתיב בסמוך לגבורתו של איש מנא לן: **ה"ג א"כ לימא קרא כי יהיה בן איש** - אי"ל דכוליה אלוהות קאי לא לכתוב ביה למ"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה דמשמע בנו של איש ולא בנו של קטן: **מאי** - וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש ברישא והולך לטעיל לו למ"ד: **שעה מיניה סתריה** - משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן לאיש כשיגיע לגבורתו של איש ומשמע נמי אלוהות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן: **ופליגא דרבה** - הא דרב חסדא דלמור קטן שמוליד פטור דאלמא דקטן מוליד פליגא דרבה: **ואם אין לאיש גואל** - גבי גזל ושבע על שקר דכתיב לעיל מיניה והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו והאי אשמו קרן של גזלה: **שאין לו גואלים** - אין לך אדם בישראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם: **בגזל סגר** - ומת לאחר ששבע לו ואין לו יורשים: **ואמר**

בן סורר ומורה וכו'. סדר נפקלין דמניח בפרקין דלעיל* מסיים הלכותיו ואולי: **משיביא ז' שערות** - אכל מקמי הכי לא מוטע כדמפרש ואולי שעדיין לא זאל לכלל מנות: **עד שיקיף זקן** - שיהא זקן מוקף שער סביב כולו: **הסתמו ולא העליון** - לא זקן ממש אלא זקן תורה אור אותו המקום אלא שדברו חכמים

בש"ן נקיה: **שנאמר בן ולא איש** - וזה משהק"ף זקן איש הוא ואל"ל דב"ן מקטנותו קריי בן לא מליץ לחובי' מקמי שיביא שתי שערות דקטן פטור שלא זאל לכלל מנות הלכך חוביבה בטר הכי הוא ואל"ל דמכי מייתי שתי שערות לענין כל הסורה איש הו' מיהו כי מיעטיה קרא לא בתחלת אישורו קא מוטע כדמפרש בגמרא בן הסמוך לגבורתו של איש אלמא בתחלת אישורו חייביה קרא: **גב' היכא אשכחן** - בשאר עונשין דענש הכחוב את הקטן הדכא בפי קרא למיפסריה: **אטו בן סורר ומורה על גס הטעו נהרג** - דכעבי בר עונשין וכי מה חטא שיהרג מפני שאלל תרטימיר בשר ושקה ח"י לוג יין ועל גס כופו נהרג כדמפרש בשליה פירקין (דף ע"ג.) סוף שנגמר ככסי אביו ומבקש לתמוד ואינו מולא וכו' אמרה תורה מוטב ימות זכאי ולא ימות חייב: **וכי יהיה לאיש בן סורר ומורה** - לכשיגיע לכלל איש הבן הזה קורא לו הכתוב בן סורר ומורה: **הני ר' חייא** - במתניתיה הכי משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן עד שיקיף עתה: **כי אהא רב דימי** - פירשה דהא דתנא עד שיקיף עתה לאשמועינן דהקפת גיד זקן התחתון דקתני מתני' הקפת גיד קאמר סמוך לבינים ולא הקפת הביס של בינים דהוו לבשר הכי טובא: **רב מסדא** - סבר קטן שלא הביא שתי שערות מוליד: **לכדריב יהודה** - דלמור לאיש ב"ן סורר ומורה עלמו קאי והכי קאמר כשיהיה הבן לאיש כלומר כשיגיע לכלל אישות: **ה"ג א"כ לימא קרא בן לאיש** - דמשמע שפיר דהכי קאמר כי יהיה הבן לכלל איש: **מאי כי יהיה לאיש בן** - השתא משמע כשיהיה לאיש בן דהאי איש אלוהות קאי ולמעוטי דבנו של קטן פטור לעולם: **ואימא כוליה** - האי קרא לכדריב חסדא הוא דלתי למעוטי בנו של קטן אבל קטן עלמו מיחייב דהא בן כתיב בסמוך לגבורתו של איש מנא לן: **ה"ג א"כ לימא קרא כי יהיה בן איש** - אי"ל דכוליה אלוהות קאי לא לכתוב ביה למ"ד אלא וכי יהיה בן איש סורר ומורה דמשמע בנו של איש ולא בנו של קטן: **מאי** - וכי יהיה לאיש למה הקדים לאיש ברישא והולך לטעיל לו למ"ד: **שעה מיניה סתריה** - משום דהשתא משמע הכי ומשמע הכי כי יהיה בן לאיש כשיגיע לגבורתו של איש ומשמע נמי אלוהות כי יהיה לאיש גדול בן ולא שיהיה לקטן בן: **ופליגא דרבה** - הא דרב חסדא דלמור קטן שמוליד פטור דאלמא דקטן מוליד פליגא דרבה: **ואם אין לאיש גואל** - גבי גזל ושבע על שקר דכתיב לעיל מיניה והתודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו והאי אשמו קרן של גזלה: **שאין לו גואלים** - אין לך אדם בישראל שאין לו גואלים כל זמן שלא כלו בני יעקב הקרוב קרוב קודם: **בגזל סגר** - ומת לאחר ששבע לו ואין לו יורשים: **ואמר**

[קמן ע"א:]

כ"ח ק"ט
קידושין כ"א

[דף ע"ה י"ט]

דע"י דע"י מקנה אותן זוכה מדאורייתא לאחרים לרב אחי דגיטין ולעלמו כלולי עמלא והא דלמור בריש פ"ב דקידושין (דף מ"ג ע"ג) איש זוכה ואין קטן זוכה היינו דלון ממנה אחרים על פסחו אי נמי שאין זוכה לאחרים קאמר אפי' דעת אחרים מקנה אותן ודלא כרב אחי וא"ל והיאך מוקדק בגיטין* דזוכה לאחרים מדפודה מעשר שני לאחרים והלא אפי' לעלמו לא זכי מדאורייתא כשאין דעת אחרים מקנה אותן ובחילו מעשר מי איכא דעת אחרת מקנה לאחרים ע"י זכיה קטן וי"ל דקסבר המוקשה דמזו זוכה לעלמו בחילו מעשר מן הסורה מחמת דמפלה סמוך לאיש דאורייתא כמו כן זוכה לאחרים מן הסורה וקתא משמע בירושלמי בפרק תלון דלס הוא בן דעת אית ליה זכיה מדאורייתא דלמרינן רבנן דקיסרי אמרי כאן בחיטוק שיש בו דעת כאן בחיטוק שאין בו דעת ובחילו נשך (ב"מ דף ע"ג ע"ב) משמע דלית ליה זכיה מדאורייתא דגרסי' ברוב ספרים קטן כהי דשליחות לית ליה זכיה מדרבנן אית ליה ויש ספרים דלא גרסי' מדרבנן ועוד משכחת לה שיש לו ממון לקטן כגון שירש את אביו קודם שנתגייר כדלמרינן בפ"ק דקידושין (דף י"ח.) דעובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שגא' כי ירשה לעשו נתתי את הר מעשר אי נמי במעשה דידי דמלאכתו ושכר טרחה שלו מדאורייתא וא"ל היאך יחייב אדם אדם על גזילו הא אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כדדרשין בהגול קמא (ב"מ דף ק"ו) ובפרק שבעת הדיינים (שבעות דף מ"ג.) כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום וי"ל דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים אי נמי בקופץ ושבע וא"ל והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכיה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן בחזרו נשך (ב"מ דף ע"ג ע"ב.) דכיון דלא אית לכלל שליחות לית ליה זכיה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קאשיא היא דל"ל תיקוף לן כל גרייה היאך מטיבילין אותן אלא כיון דוכייתו יודו בחזן כאלה שאני אבל אי קטן לית ליה זכיה מדאורייתא ודאי קשה היאך נתגייר וי"ל כגון שנתגייר אמו כשהיא מעוברת כדלמרי' בפרק הערל (יבמות דף ע"ח ע"ג.) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגייר בה אין לריך טבילה והאפרה השתא דלמרי כן יורש את אמו ומיהו קטן מההיא דפ"ק דכתובות (דף י"ח ע"ג.) דלמרי' גר קטן מטיבילין אותו ע"ד ז"ל ולכל מילי תשיב גר להחירו בבת ישראל וקידושין קדושין ובני חוללין ומייבמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן הסורה דהא דל"ל שבע וכל מעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדרבנן מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו וגרעה דוכיה גריעות לא דמי לשאר זכיות דמה שב"ד מטיבילין אותו איכס זכין בעצורו אלא הוא זוכה בעלמו ובגופו שנעשה גר וכנסם תחת כנפי השכינה והא דפריך בכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דמימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה היינו משום דלס היתה מוצתו לא היה לז"ל להמלט להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בחיטוק דלאו בר דעת חשיב גר מדמייתו מקטנה פחותה מבת שלשה שהזכיה בעלמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו ואם מליט שאבותיו נכנסו לבית במילה וטבילה והרלאת דמים וכמה קטינים היו בשעת מתן תורה ובפרק עשרה יוחסין (קידושין דף ע"ד ע"ג.) אמר ר"ש דגריס שנתגייר פחותה מבת שלש כשיהיה להכונה שמרנו בחוילה בישראל ומיית רחמי מדכתיב בשלל מדין וכל הבחן בנשים וגו' והרי פנחס היה עמיה ואל"ל דלמרינן בכתובות (דף י"ח ע"ג.) נהרגו יבולין למחות דשגדלו שעה אחת ולא מדין שכל אין יבולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קבלת מנות ומחך שגדלו ולא מיהו היינו קבלה: בידוע

דע"י דע"י מקנה אותן זוכה מדאורייתא לאחרים לרב אחי דגיטין ולעלמו כלולי עמלא והא דלמור בריש פ"ב דקידושין (דף מ"ג ע"ג) איש זוכה ואין קטן זוכה היינו דלון ממנה אחרים על פסחו אי נמי שאין זוכה לאחרים קאמר אפי' דעת אחרים מקנה אותן ודלא כרב אחי וא"ל והיאך מוקדק בגיטין* דזוכה לאחרים מדפודה מעשר שני לאחרים והלא אפי' לעלמו לא זכי מדאורייתא כשאין דעת אחרים מקנה אותן ובחילו מעשר מי איכא דעת אחרת מקנה לאחרים ע"י זכיה קטן וי"ל דקסבר המוקשה דמזו זוכה לעלמו בחילו מעשר מן הסורה מחמת דמפלה סמוך לאיש דאורייתא כמו כן זוכה לאחרים מן הסורה וקתא משמע בירושלמי בפרק תלון דלס הוא בן דעת אית ליה זכיה מדאורייתא דלמרינן רבנן דקיסרי אמרי כאן בחיטוק שיש בו דעת כאן בחיטוק שאין בו דעת ובחילו נשך (ב"מ דף ע"ג ע"ב) משמע דלית ליה זכיה מדאורייתא דגרסי' ברוב ספרים קטן כהי דשליחות לית ליה זכיה מדרבנן אית ליה ויש ספרים דלא גרסי' מדרבנן ועוד משכחת לה שיש לו ממון לקטן כגון שירש את אביו קודם שנתגייר כדלמרינן בפ"ק דקידושין (דף י"ח.) דעובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שגא' כי ירשה לעשו נתתי את הר מעשר אי נמי במעשה דידי דמלאכתו ושכר טרחה שלו מדאורייתא וא"ל היאך יחייב אדם אדם על גזילו הא אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן כדדרשין בהגול קמא (ב"מ דף ק"ו) ובפרק שבעת הדיינים (שבעות דף מ"ג.) כי יתן איש ואין נתינת קטן כלום וי"ל דהני מילי בטענת כפירה והודאה אבל ע"פ עד אחד נשבעים אי נמי בקופץ ושבע וא"ל והיאך נתגייר כי אמרינן נמי דקטן אית ליה זכיה מדאורייתא ה"מ ישראל אבל עובד כוכבים אמרינן בחזרו נשך (ב"מ דף ע"ג ע"ב.) דכיון דלא אית לכלל שליחות לית ליה זכיה אפי' מדרבנן ומיהו הא לאו קאשיא היא דל"ל תיקוף לן כל גרייה היאך מטיבילין אותן אלא כיון דוכייתו יודו בחזן כאלה שאני אבל אי קטן לית ליה זכיה מדאורייתא ודאי קשה היאך נתגייר וי"ל כגון שנתגייר אמו כשהיא מעוברת כדלמרי' בפרק הערל (יבמות דף ע"ח ע"ג.) אשת עובד כוכבים מעוברת שנתגייר בה אין לריך טבילה והאפרה השתא דלמרי כן יורש את אמו ומיהו קטן מההיא דפ"ק דכתובות (דף י"ח ע"ג.) דלמרי' גר קטן מטיבילין אותו ע"ד ז"ל ולכל מילי תשיב גר להחירו בבת ישראל וקידושין קדושין ובני חוללין ומייבמין ולכל מילי דאורייתא ולא משמע שיהא מטעם דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן הסורה דהא דל"ל שבע וכל מעשה והאי קום עשה הוא ועוד מדרבנן מאי קמ"ל תנינא זכין לאדם שלא בפניו וגרעה דוכיה גריעות לא דמי לשאר זכיות דמה שב"ד מטיבילין אותו איכס זכין בעצורו אלא הוא זוכה בעלמו ובגופו שנעשה גר וכנסם תחת כנפי השכינה והא דפריך בכתובות (שם) תנינא זכין לאדם שלא בפניו ומשני מהו דמימא עובד כוכבים בהפקירא ניחא ליה היינו משום דלס היתה מוצתו לא היה לז"ל להמלט להכניס גופו בדבר שיש לו חובה ואפילו בחיטוק דלאו בר דעת חשיב גר מדמייתו מקטנה פחותה מבת שלשה שהזכיה בעלמו הוא כדפרישית שהמילה והטבילה בגופו ואם מליט שאבותיו נכנסו לבית במילה וטבילה והרלאת דמים וכמה קטינים היו בשעת מתן תורה ובפרק עשרה יוחסין (קידושין דף ע"ד ע"ג.) אמר ר"ש דגריס שנתגייר פחותה מבת שלש כשיהיה להכונה שמרנו בחוילה בישראל ומיית רחמי מדכתיב בשלל מדין וכל הבחן בנשים וגו' והרי פנחס היה עמיה ואל"ל דלמרינן בכתובות (דף י"ח ע"ג.) נהרגו יבולין למחות דשגדלו שעה אחת ולא מדין שכל אין יבולין למחות דמועיל להו מילה וטבילה של קטנות שהיתה בגופם ואין חסירים אלא קבלת מנות ומחך שגדלו ולא מיהו היינו קבלה: בידוע

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

א א מ"י פ"ח מהלכות
גולה ה"ג ז טמנ ע"ג
עג עוקמי ס"י טמו :
ב ב מ"י פ"ח מהלכות
ממרים ה"ג ו טמנ
לאוין רב :

גליון השנים

רש"י ד"ס קנאה וכו'
שיקבל אביה אח גיטה .
פ"י יבמות דף קט ע"א
כ"כ"י ד"ה קטנה שהשואה
וכקדושין דף מג ע"ב
כ"כ"י ד"ה ה"א והכ"ה .
וכקדושין דף י"א ע"א
תוס' ד"ה ומקבל :

גירסת רש"י איני

בירוע שאין לו גואלים . ואל"ת דמשמע דקטן בידוע שאין לו גואלים משום דלינו מוליד וכן צ"ל אין צ"ן המוליד (גדלים) וזאת תורת היולדת בין גדולה בין קטנה ופריך קטנה בת לידה היא מאי קשיא הא אמרינן לקמן בשמעתין דורות הראשונים היו מולדין בח' שנים ויש לומר דלף

ע"פ שבדורות האחרונים נתנו חכמים סימן להבאת שערות לקטנה בת י"ב שנה ויום אחד ולקטן בן י"ג שנה ויום אחד בדורות הראשונים שהיו ממנהיגים להביא שערות היה זמן גדלות מקודם הרבה והא דקאמר לקמן וכו' עבד בללאל משקן בר י"ג שנה הוא דכתיב איש איש ממלאכתו הם רולה להוכיח על דורות הראשונים דלפניו כי אולת בטר דורות דהשתא לפי שלא תרלה להוכיח שנתשנים גדולים בפחות א"כ בעל כרחיך בר תליסר שנין הוא : **אחד** לומר בשנים בחדש . פירשתיא לעיל בצדקתו בודקין (דף מהא) ד"ה טה : **בת** ג' שנים ויום אחד . פירשתי בצ"ל ארבע מיתות (לעיל נה) : **ל**

קטן מוליד לא לעולם דאיעבר בתר דאיתי שתי שערות ואוליד בתר דאקיף זקן ודקא קשיא דרבי כרוספדאי כי אחא רב דימי אמר אמרי במערבא בן ולא הראוי לקרותו אב גופא אמר ר' כרוספדאי א"ר שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא ג' חדשים בלבד והאנן תנן משיביא שתי שערות ועד שיקיף זקן י' חקיף זקן אע"ג דלא מלו ג' חדשים מלו ג' חדשים אע"ג דלא חקיף יתיב רבי יעקב מנהר פקוד קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בריה דרב יהושע ש"מ מדרבי כרוספדאי א"ר שבתי יולדת לשבעה אין עוברת ניכר לשליש ימיה דאי ס"ד עוברת ניכר לשליש ימיה למה לי ג' בתרי ותילתא סגינא א"ל לעולם אימא לך *עוברת ניכר לשליש ימיה זיל בתר רובא אמרה קמיה דרב הונא בריה דרב יהושע אמר ליה וברדיני נפשות מי אולינן בתר רובא התורה אמרה *ושפטו העדה והצילו העדה ואת אמרת זיל בתר רובא אהדרה קמיה דרבינא א"ל וברדיני נפשות לא אולינן בתר רובא והתנן *אחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בג' עדותן קיימת שזוה יודע בעיבורו של חדש וזה אינו יודע ואי ס"ד לא אמרינן זיל בתר רובא נימא הני דוקא קא מסהדי ואבחושי הוא דקא מבחשי אהדרי אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא ורובא דאינשי עבדי דטעו בעיבורא דירחא אמר רבי ירמיה מדפתי אף אגן נמי תגינא *בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בכיאה ואם בא עליה יבם קנאה וחייבין עליה משום איש ומטמא את בועלה למטא משכב התחתון כעליון נישאת לכהן אוכלת בתרומה בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה ואם בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין עליה והיא פטורה ואמאי

ואמר רחמנא איש . ולא כתיב ואם אין לו גואל מאי טעמא כתיב איש אלא משום דכתיב ואם דמשמע פעמים שיש לו יורשים ולהאי כתיב איש ללמדך איש הוא דליכא לספקי שמה יוליד בנים משנתגייר ואיך רשאי להפקיע קטן שלו ולתתו לכהן עד שחמד שאין לו יורשים אבל קטן בר מוסתמא גול שלו ששבע עליו ישראל לשקר לכהן הוא בירוע שאין לו גואלים : **איש** . גבי שפחה חרופה כתיב (ויקרא יט) ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע וגו' : **שלא הכיאה שלישי** . שאם אחת זרעה אינה מלמחה : **וכי יזיד** . מדלפקיה בלשון מזיד ולא כחוב וכי ירשע איש למימר דרום ציה נמי הוא מזיד מבשל : **בן ולא אב** . לגבי בן סורר ומורה בן ולא אב וקס"ד למענין בן שכבר טלד לו בן דשוב אינו נעשה בן סורר ומורה ואי קטן לא מוליד ה"ד דליטריך למעוטי : **אי נימא דאיעברא** . אחיה מהאי בתר דאיתי שתי שערות ושיהה צו ט' חדשים להקיף זקן ובתוך כך גולד בן וקא ממעט קרא דלע"ג דראוי הוא לכן סורר ומורה כפטר בצביל שגולד לו בן : **והא א"ר כרוספדאי** . כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא שלשה חדשים בלבד והע"ג ללא חקיף זקן אינו נעשה בן סורר ומורה לאחר ג' חדשים לאחר שהביא שתי שערות והשתא לא דיין טעמא דרבי כרוספדאי מהיכא ולקמן בעינן ליה מיה קרא לא לר"ך למטוטי דלפילו לא אב הוא יהא מפטר בג' חדשים : **אלא לאו** . כי איטריך למעוטי כגון דלוליד מקמי ג' חדשים בתר שתי שערות ועל כרחיך איבערא ו' חדשים מקמי דאיתי ב' שערות ואוליד מקמי דלקיף זקן וגו' חדשים נמי לא עברו עליו ושמע מינה קטן מוליד :

לא לעולם דאיעבר בתר דאיתי שתי שערות וכו' . והאי דקאמר רבי ישמעאל בן ר' ישמעאל בן ולא אב לא כשילדתו אנו כבר לבנו קא ממעט דבלאו הכי מפטר מדין בן סורר ומורה או בג' חדשים או בהקפת זקן : **אלא כי אחא רב דימי** . פרשה לרעה דבי רבי ישמעאל דלחא לאשמועינן האי דרבי כרוספדאי דמי שעברו עליו ג' חדשים לאחר שהביא שתי שערות וה"ק בן ולא הראוי להיות אב והיינו לאחר ג' חדשים אחר שהביא שערות שראוי להיות העובר ניכר אם לא מופטר : **הקיף** . אשמועינן מהני דמפטר אפי' ממהר להקיף מקמי דמלו ורבי כרוספדאי אשמועינן מליי אע"ג דלא חקיף ונפקא לן מדתנא דבי ר' ישמעאל בן ולא הראוי לשבעה אינו ניכר בפחות מג' חדשים דאי לשליש ימים ניכר בתרי ירחי ותילתא נפטר כל אדם מדין סורר ומורה דהא ראו לקרותו אב ונפקא מינה לאשה שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת ונתעברה ספק מן הראשון ספק מן האחרון אם הוכר עוברת לב' חדשים ושליש לשנתי האחרון והאי מן הראשון דלפילו היא עמידה לילד לשבעה לאחרון לא היה ניכר לשליש ימיה : **זיל בתר רובא** . להכי לא מפטר כל אדם בתרי ירחי ותילתא לאחר הבאת שתי שערות דלא קרינן ציה ראו דלולינן בתר רוב שנים שיוולדות לנ' ואין עוברת ניכר בפחות מג' חדשים : **והצילו העדה** . לדנו לזכות ואנן מלינן למפטריה משום האי טעמא דראוי להיות אב ביולדת לנ' ואת אמרת זיל בתר רובא ולא מפטר עד שראוי לקרותו אב ביולדת לנ' כרוב נשים : **בעבורו של חדש** . שהיה חדש שעבר מלא ור"ח ציוס ל"א וזה שאמר בג' סבור שהחדש שעבר חסר ותשכ ר"ח מיום ל' : **ואי לא אולינן בתר רובא** . דאינשי דעבדי דטעו בעבורא דירחא אחאי מלרפין לשהדתייהו וקטלינן ליה להאי נימא לא טעה אלא האי דוקא ג' אמר והאי דוקא אמר שנים ואין עדותן מבינות ליום אחד : **אף אגן נמי תגינא** . דלולינן בתר רובא וקטלינן : **אם מתקדשת בכיאה** . אם מסרה אביה לאחד לנא עליה לשום קדושין אבל לא מדעת דלוי מעשה קטנה כלום : **קנאה** . לזרעה וליטמא לה וללאת בגט ובלא חליה ובלבד *שיקבל אביה אח גיטה : **ומייבין עליה משום אשה איש** . אם קבל אביה קדושיה מאיש אחד ובא עליה איש אחר : **ומטמא את בועלה** . בנדחה : **למטא משכב התחתון כעליון** . כבר פירשתינו צ"ל ד' מיתות (דף נה) שהיא תחתונה כעליון של זב שמטמא אוכלין ומשקין לפילו לא נגע בו מפני ששכב עליו אבל פחותה מבת שלם הבא עליה בנדחה אינו כבועל נדה אלא כבועל כדה ואין משכבו מטמא לפילו אוכלין ומשקין לפילו נגע בו דמונע בדה אינו אלא ראשון לנשואיה ואינו מטמא כלום ואפילו נגע וכו"ש דראוי מטמא משכב בלא נגיעה : **נשאת לכהן** . ע"י קדושי אביה ואמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה וזו אם נכנסה לחופה אוכלת אבל פחותה מן האשה נכנסה לחופה אינה אוכלת אע"ג דגדולה כיון שנתכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה אוכלת למלא לאו בדיה תליא מילתא אלא בחופה מיהו ראייה צביאה צביעין וכל שאין לה צביאה לוי' כי תביא לוי' זר כיון שנבעלה לפסול לה **פסולין** . כגון כותי חלל נשין ומומר עבשה חללה ופסלה כדאמרינן בדימות (דף ק"ה) כי תביא לוי' זר כיון שנבעלה לפסול לה פסלה : **וישא עברה** . מפני שהיא קטנה ואינה בת עונשין קטני מיהא חייבין עליה משום אשת איש וקס"ד חייבין מיתה קאמר ובמוד :

[ב"ק קט"ז]

[פסוק י"ח ע"ג]

[יבמות ל"ג]

[לעיל מ' פסחים י"ח]

[לעיל נ"ו יבמות נ"ז וקדושין י' נדה מד']

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

ח א ב ג מיי" פ"א
מבטות ארבע בריאה
הכנה יג ופית סס ו' ו'
ו"א מ"ג י"ג כ"ס הלכה
עו סמך לאוין ל"ד עו"ש
א"ע ס' ו' ס"ע ט'
וסי' קסו ס"ע ח' :

דל תרתי שני לתלמי עיבורי .

פי' בקונט' כלומר פחות מח' חדשים אין שהות לעובר ז' חדשים להריון וחדש לימי גדות וטוהרה אשתכח דכל חד בתמיני אוליד אחיותופל הוליד אליעם לח' שנים ומ' חדשים לעיבורו ומשטולט שהה ח' שנים והוליד לח בת שבע ומ' חדשים לעיבורה והיא נעטברה לח' שנים ומ' חדשים לעיבורו של שלמה הרי כ"כ"כ בקונט' ותימה גדולה פי' לזכותו חדש של ימי גדות וטוהרה וכי לא היו הצנים גדילים נמלא כשעברו נשתייהם היו בני ח' שנים וחדש, לכן נראה ללא דק בשביל חדש : **אלא** דרך חכמתן קא חשיב . תימה ח"כ ליתשוב חס לבסוף וקרא קא חשיב סס וחס ויפת :

הנהגות הבי"ח
(6) נ"ב י"ג י"ג גדול
שכחמי . ר"ב עיין לקמן
97 קח ע"ב :

ואמאי דילמא איילוניס . תמלא ונמלאו קדושיה קדושי עעות : **דאדעתא דסכי לא קדיש** . ולאו אשת חס היא : **קרבן** . ובסוגג דלזלינן בתר רובא אכל מקטיל לא קטילתא משום רובא : **בבא עליה אביה** . קאמר דחייבא לאו משום אשתו אלא משום קורבנא : **והא אחד מכל עריות קהני** . דמשמע אפילו הכי דלחו לה לחייבה משום קדושין כגון חמיה וחורגה או כל אדם משום אשת חס : **אלא** . חיבועי' לדחוייה דלא קילף מינה דגזיל בקטלא בתר רובא חוקמא הכי : **הכל במאי עסקינן דקבלה** . בעלה עלויה דלפי' תמלא איילונית חפץ הוא בה תורה אור

וקדושיה קידושין : **המפולג** . לטון פריעות : **והערה** . **בס** . איכא למ"ד (יבמות 97 דף ה:) הערה זו עסקיה ואיכא למ"ד זו הכנה עטרה : **פסלה מן הפסוק** . ומסויא לה זונה דהערה כגמר ביאה כדאמר' בגמ' דיבמות (97 דף ז.) ובפרקין דלעיל (97 דף ה.) ומיהו מיתה לא מחייבו כגון שלא התרו בהן : **וב"ס מכשירין** . כדמפרשי' לקמן דקטן לאו בר ביאה הוא : **מדורות סראשונים** . שהיו מולידין בני שמונה שנה כדילפינן לקמן : **אי נימא מדכתיב בת שבע בת אליעם ואליעם בן אחיותופל וכתיב בלדת שלמה בנה ויקרא לה שמו יידיה ופמ"ד ליה ויהי לשנתיים ימים אחר לידתו רגו אכשלוס אח אמנון וברח לגשור וישב שש שלש שנים** . הרי חמש שנים לשלמה וכשש מגשור שפיים יואב

ואמאי אימא איילונית היא ואדעתא דהכי לא קדיש אלא לאו דאמרינן זיל בתר רובא ורוב נשים לאו איילונית נינהו לא מאי חיוב עליה דקתני קרבן והא מוכתין על ידה קתני בבא עליה אביה והא אם בא עליה אחד מכל העריות קתני אלא הכא במאי עסקינן דקבלה עילויה ת"ר *המסוללת בבנה קטן והערה בה בית שמאי אומרים פסלה מן הכהונה ובית הלל *מכשירין אמר רבי חייא בר רביה דרבה בר נחמני אמר רב חסדא ואמרי לה אמר רב חסדא אמר ועירי דהכל מודים בבן תשע שנים ויום אחד שביאתו ביאה פחות מבן שמונה שאין ביאתו ביאה לא נחלקו אלא בבן שמונה דב"ש סברי גמרינן מדורות הראשונים ובית הלל סברי ל"א גמרינן מדורות הראשונים ודורות

[תוס' ד"טו
ס"ב]

[לקמן קו]

[מגילה יד]

[כ"ב ע"ג]

[תענית כט
זכתיס קית'
ערכין יג]

הראשונים מנלן דאוליד אילימא מדכתיב *הלא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי וכתיב (1)אליעם בן אחיותופל הגילוני וכתיב *וישלח בידו נתן הנביא ויקרא את שמו יידיה בעבור (כ"י) ה' (אהבו) וכתוב *וידי' לשנתיים ימים ויהיו גוזים לאבשלום וכתיב *ואבשלום ברח וילך גשורה ויהי שם שלש שנים וכתוב *וישב אבשלום בירושלים שנתיים ימים ופניהמלך לא ראה וכתיב *ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא * (ואשלמה) את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון וכתיב *ואחיותופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור ויקם וילך אל ביתו ויחנק וכתיב *אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם *ותניא כל שנתינו של דואן אינן אלא שלשים וארבע ושל אחיותופל אינן אלא שלשים ושלש כמה הוויא להו תלתין ותלת דל שבע דהוה שלמה פש להו עשרים ושית דל תרתי שני לתלתא עבורי אשתכח דכל חד וחד בתמיני אוליד במאי דלמא תרווייהו בתשע אוליד ובת שבע אולידא בשית משום דאתתא בריא תדע דהא הוי לה ולך מעיקרא אלא מהבא אלה תולדות תרה תרה הוליד את אברם את נחור ואת הרן ואברהם גדול מנחור שנה ונחור גדול מהרן שנה נמצא אברהם גדול שתי שנים מהרן וכתיב *ויקח אברם ונחור להם נשים וגו' *ויאמר רבי יצחק יסבה זו שרה ולמה נקרא שמה יסבה שמוכה ברוח הקדש והיינו דכתיב *כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה דבר אחר יסבה שהכל סכים ביופיה וכתיב *ויפל* על פניו ויצחק ויאמר בלבו וגו' כמה קשיש אברהם משרה עשר שנין וקשיש מאבוב תרתין שנין אשתכח כי אולדה הרן לשרה בתמיני אולידא במאי דלמא אברהם זוטא דאחזה הוה *ודרך חכמתן קא חשיב להו תדע דקא חשיב להו קרא דרך חכמתן דכתיב *ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת שם גדול מחם שנה וחם גדול מיפת שנה נמצא שם גדול מיפת שתי שנים וכתיב *ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ וכתיב (1)אלה תולדות שם שם בן מאת שנה ויולד את ארפכשד שנתיים אחר המבול בן מאה שנה בר מאה ותרתין שנין הוה אלא דרך חכמתן קא חשיב להו הכא נמי דרך חכמתן קא חשיב להו אמר רב כהנא אמריתיה לשמעיה קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר לי אחון מהכא מתנינו ואנן מהכא מתנינן לה *ולישם יולד גם הוא אביהם כל בני עבר אחי יפת הגדול יפת (6) הגדול שבאחיו הוה אלא מנלן מהכא *ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכתיב *ותמת עוובה (אשת כ"ב) ויקח' לו כלב את אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצלאל משכן בר כמה הוי בר תליסר דכתיב *אישי איש ממלאכתו אשר המה עושים *ותניא שנה ראשונה עשה משה משכן שניה הקים משכן ושלח מרגלים וכתיב *בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה כמה הוויא להו ארבעין דל ארביסר דהוה בצלאל פשא להו עשרים ושית דל תרתי שני דתלתא עיבורי אשתכח דכל חד וחד בתמיני אוליד : בן ולא בת : תניא אמר רבי שמעון ברין הוא שתהא בת ראויה להיות כבן סורר ומורה שהכל

ואשת אוריה החתי וכתיב (1)אליעם בן אחיותופל הגילוני וכתיב *וישלח בידו נתן הנביא ויקרא את שמו יידיה בעבור (כ"י) ה' (אהבו) וכתוב *וידי' לשנתיים ימים ויהיו גוזים לאבשלום וכתיב *ואבשלום ברח וילך גשורה ויהי שם שלש שנים וכתוב *וישב אבשלום בירושלים שנתיים ימים ופניהמלך לא ראה וכתיב *ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא * (ואשלמה) את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון וכתיב *ואחיותופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור ויקם וילך אל ביתו ויחנק וכתיב *אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם *ותניא כל שנתינו של דואן אינן אלא שלשים וארבע ושל אחיותופל אינן אלא שלשים ושלש כמה הוויא להו תלתין ותלת דל שבע דהוה שלמה פש להו עשרים ושית דל תרתי שני לתלתא עבורי אשתכח דכל חד וחד בתמיני אוליד במאי דלמא תרווייהו בתשע אוליד ובת שבע אולידא בשית משום דאתתא בריא תדע דהא הוי לה ולך מעיקרא אלא מהבא אלה תולדות תרה תרה הוליד את אברם את נחור ואת הרן ואברהם גדול מנחור שנה ונחור גדול מהרן שנה נמצא אברהם גדול שתי שנים מהרן וכתיב *ויקח אברם ונחור להם נשים וגו' *ויאמר רבי יצחק יסבה זו שרה ולמה נקרא שמה יסבה שמוכה ברוח הקדש והיינו דכתיב *כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה דבר אחר יסבה שהכל סכים ביופיה וכתיב *ויפל* על פניו ויצחק ויאמר בלבו וגו' כמה קשיש אברהם משרה עשר שנין וקשיש מאבוב תרתין שנין אשתכח כי אולדה הרן לשרה בתמיני אולידא במאי דלמא אברהם זוטא דאחזה הוה *ודרך חכמתן קא חשיב להו תדע דקא חשיב להו קרא דרך חכמתן דכתיב *ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת שם גדול מחם שנה וחם גדול מיפת שנה נמצא שם גדול מיפת שתי שנים וכתיב *ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ וכתיב (1)אלה תולדות שם שם בן מאת שנה ויולד את ארפכשד שנתיים אחר המבול בן מאה שנה בר מאה ותרתין שנין הוה אלא דרך חכמתן קא חשיב להו הכא נמי דרך חכמתן קא חשיב להו אמר רב כהנא אמריתיה לשמעיה קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר לי אחון מהכא מתנינו ואנן מהכא מתנינן לה *ולישם יולד גם הוא אביהם כל בני עבר אחי יפת הגדול יפת (6) הגדול שבאחיו הוה אלא מנלן מהכא *ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכתיב *ותמת עוובה (אשת כ"ב) ויקח' לו כלב את אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצלאל משכן בר כמה הוי בר תליסר דכתיב *אישי איש ממלאכתו אשר המה עושים *ותניא שנה ראשונה עשה משה משכן שניה הקים משכן ושלח מרגלים וכתיב *בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה כמה הוויא להו ארבעין דל ארביסר דהוה בצלאל פשא להו עשרים ושית דל תרתי שני דתלתא עיבורי אשתכח דכל חד וחד בתמיני אוליד : בן ולא בת : תניא אמר רבי שמעון ברין הוא שתהא בת ראויה להיות כבן סורר ומורה שהכל

הראשונים מנלן דאוליד אילימא מדכתיב *הלא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי וכתיב (1)אליעם בן אחיותופל הגילוני וכתיב *וישלח בידו נתן הנביא ויקרא את שמו יידיה בעבור (כ"י) ה' (אהבו) וכתוב *וידי' לשנתיים ימים ויהיו גוזים לאבשלום וכתיב *ואבשלום ברח וילך גשורה ויהי שם שלש שנים וכתוב *וישב אבשלום בירושלים שנתיים ימים ופניהמלך לא ראה וכתיב *ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא * (ואשלמה) את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון וכתיב *ואחיותופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבש את החמור ויקם וילך אל ביתו ויחנק וכתיב *אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם *ותניא כל שנתינו של דואן אינן אלא שלשים וארבע ושל אחיותופל אינן אלא שלשים ושלש כמה הוויא להו תלתין ותלת דל שבע דהוה שלמה פש להו עשרים ושית דל תרתי שני לתלתא עבורי אשתכח דכל חד וחד בתמיני אוליד במאי דלמא תרווייהו בתשע אוליד ובת שבע אולידא בשית משום דאתתא בריא תדע דהא הוי לה ולך מעיקרא אלא מהבא אלה תולדות תרה תרה הוליד את אברם את נחור ואת הרן ואברהם גדול מנחור שנה ונחור גדול מהרן שנה נמצא אברהם גדול שתי שנים מהרן וכתיב *ויקח אברם ונחור להם נשים וגו' *ויאמר רבי יצחק יסבה זו שרה ולמה נקרא שמה יסבה שמוכה ברוח הקדש והיינו דכתיב *כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה דבר אחר יסבה שהכל סכים ביופיה וכתיב *ויפל* על פניו ויצחק ויאמר בלבו וגו' כמה קשיש אברהם משרה עשר שנין וקשיש מאבוב תרתין שנין אשתכח כי אולדה הרן לשרה בתמיני אולידא במאי דלמא אברהם זוטא דאחזה הוה *ודרך חכמתן קא חשיב להו תדע דקא חשיב להו קרא דרך חכמתן דכתיב *ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת שם גדול מחם שנה וחם גדול מיפת שנה נמצא שם גדול מיפת שתי שנים וכתיב *ונח בן שש מאות שנה והמבול היה מים על הארץ וכתיב (1)אלה תולדות שם שם בן מאת שנה ויולד את ארפכשד שנתיים אחר המבול בן מאה שנה בר מאה ותרתין שנין הוה אלא דרך חכמתן קא חשיב להו הכא נמי דרך חכמתן קא חשיב להו אמר רב כהנא אמריתיה לשמעיה קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר לי אחון מהכא מתנינו ואנן מהכא מתנינן לה *ולישם יולד גם הוא אביהם כל בני עבר אחי יפת הגדול יפת (6) הגדול שבאחיו הוה אלא מנלן מהכא *ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וכתיב *ותמת עוובה (אשת כ"ב) ויקח' לו כלב את אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצלאל משכן בר כמה הוי בר תליסר דכתיב *אישי איש ממלאכתו אשר המה עושים *ותניא שנה ראשונה עשה משה משכן שניה הקים משכן ושלח מרגלים וכתיב *בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה כמה הוויא להו ארבעין דל ארביסר דהוה בצלאל פשא להו עשרים ושית דל תרתי שני דתלתא עיבורי אשתכח דכל חד וחד בתמיני אוליד : בן ולא בת : תניא אמר רבי שמעון ברין הוא שתהא בת ראויה להיות כבן סורר ומורה שהכל

שמות לח

חשיב להו : **ותמת עוובה ויקח לו כלב את אפרת ותלד לו את חור** . אלמא חור בר כלב הוה ובללאל סיס בן י"ג . דקרי ליה איש חס ממלאכתו וכשנמלאו המרגלים בשנה השנית כבר היה בן י"ד שנה וכתוב בן ארבעים שנה אנכי היום : שהכל

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

ע

עין משפט
גב מצוה

א ב מ"י פ"ז מהלכות
ממרים הלכה ב סמג
לאוין רכ :

ג מ"י שם הלכה ג :

יא ד המ"י שם הל' ב :

יב ו מ"י שם הל' ד :

יג ו מ"י שם הלכה ב :

יד ד מ"י שם הל' ד :

[כ"ב דף קנ"ז:]

סו ב מ"י פ"ה מהלכות
תעניות הל' ז סמג
ענין מדרש ג טו"ע ח"ח
סי' הקצב סעיף א :

[פ"י ח"ט שכתב דבכ"א
זו חלל עבד וכו' עד
שלא נפדו לא גרסי' לה
וכן הרמב"ם לא העתיקו
ע"ש ועד דגם בסדר
המשה סניורסלמי ליתא]

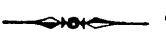
מז ו ב ל מ"י שם
טו"ע ט"ז סעי' ב :

מז ב מ"י פ"א מהל'
דמל הלכה ח סמג
ענין עט טו"ד סי' קטו :

הגהות מה"ב
רנשבורג

א] נמרא דרבי עובד
גלגלה י"ג וי"ז. ל"ב ר"ל
ש"ס פעולות וי"ד
[שמואל] אחריתא יכמ"ט
כ"ט [שון וי' וכמ"ט
מהרש"א תח"א יע"ט
ומינ"ל וי"ז דוסניס
וגו' אינם מן המניין כמו
שם וי"ז דויסת אינה מן
המניין וכמ"ט תוס' :

ב] שם מ"ט רביעי
לענין כהדי"א. ז"ל
לענין ותבית כהדי"א
מוחק מהרש"א ופי"ן
תוס' ודו"ק :

הוא מו"ג ולא מו"ג. כענין זה מפר"ט
(ברכות ד' נ"א.) ד' דברים נלמדו
בזמנו של ברכה וחד מינייהו חי
ומקנין האמרינן *הכל מודים בזמנו
של ברכה שאין מצרכין עליו עד שיתן
לתוכו מים ומפר"ט דחי הוא מו"ג
ולא מו"ג :

י"ג וי"ז. לא קא חשיב ויפת לפי
שהוא שם: ק"ר ר"ן ברביעי -
מה שלא קלל חס' עלמנו מסוס דלמור
בב"ר ר"י אומר לפי שכתב ויבדק
חלשים את נח ואת בניו ואין קללה
במקום ברכה לפיכך ויאמר ארורו כענין:
זה

ג' א אמר רבי יודא תרשימר זה אינו יודע מהו אלא מתוך שכפל ר' יוסי
ביין נמצא כופל אף בבשר ונמצא תרשימר ח'צי מנה *אמר רב חנן בר
מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקח בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה
דכתיב זולל וסובא ואמר רב חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד
שיאכל בשר חי וישתה יין חי אינו והא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו
'אבל בשר חי ושתה יין חי אינו נעשה בן סורר ומורה אמר רבינא יין חי
מו"ג ולא מו"ג בשר חי בשיל ולא בשיל כבשר כיבא דאבלי גנבי רבה ורב
יוסף דאמרי תרווייהו 'אבל בשר מליח ושתה יין מגיתו אין נעשה בן סורר
ומורה *תנן התם ערב תשעה באב *לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל
בשר ולא ישחה יין ותנא *אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגיתו בשר
מליח עד כמה אמר רבי חנינא בר כהנא *כל זמן שהוא בשלמים ויין מגיתו
עד כמה *כל זמן שהוא תוסס והתניא *יין תוסס אין בו משום גילוי וכמה
תסיסותו ישלשה ימים הכא מאי התם משום שמחה הוא כל זמן שהוא
כשלמים נמי אית ביה שמחה הכא משום אימושוכי הוא ובכל שהוא לא
מימשך ויין עד מ' יום *א"ר חנן לא נברא יין בעולם אלא לנחם אבלים ולשלם
לשכר לרשעים שנא' *תנו שכר לאובד ויין למרי נפש א"ר יצחק מאי דכתיב
*אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שמאדים פניהם של רשעים בעוה"ז ומלבין
פניהם לעוה"ב רבא אמר אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם
*רב כהנא רמי כתיב תירש וקרינן תירוש זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש
*רבא רמי כתיב *ישמח וקרינן ישמח זכה משמחו לא זכה משמחו והיינו
*דאמר רבא חמרא וריחני פקחין אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא אמר ר'
*החנינא מאי דכתיב *למי אוי למי אבוי למי מדנים למי שיח למי פצעים חנם
למי חבלילות עינים (וגו') למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך כי אתא רב
דימי אמר אמרי במערבא האי קרא מאן דדריש ליה *מרישיה לסיפיה מדריש
*ומסיפיה לרישיה מדריש דריש עובר גלילאה י"ג וי"ז [ב] נאמרו ביין *ויחל נח
איש האדמה וימע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו וירא חם
אבי כענין את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ויקח שם ויפת את השמלה
וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם
וגו' וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן רב ושמואל חד
אמר סרסו וח"א רבעו מאן דאמר סרסו מתוך שקלקלו ברביעי קללו
ברביעי ומאן דאמר רבעו גמר וירא וירא כתיב הכא וירא חם אבי כענין
*את ערות אביו וכתיב התם *וירא אותה שכם בן חמור וגו' בשלמא למ"ד סרסו
משום הכי קללו ברביעי אלא למ"ד רבעו מאי שנארביעי נלשייה בהריא [ג] הא
והא הואי ויחל נח איש האדמה וימע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי
לה מר עוקבא א"ר זכאי א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון
שלא גרם לו אלא יין כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן
היה דתניא *ר"מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה
שאין

שהכל מצויין אצלה בעבירה אלא גזירת
הכתוב היא בן ולא בת : **מתני'** מאימתי
חייב *משיאכל *תרשימר בשר וישתה חצי
לוג יין האימלקי ר' יוסי אומר מנה בשר
ולוג יין *אבל בחבורת מצוה אבל בעיבור
החדש *אבל מעשר שני בירושלים אבל
גבילות ומריפות שקצים ורמשים (*אבל טבל
ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ומעשר
שני והקדש שלא נפרו) אבל דבר שהוא
מצוה ודבר שהוא עבירה *אבל כל מאכל
ולא אבל בשר שתה כל משקה ולא שתה יין
אינו נעשה בן סורר ומורה עד שיאכל בשר
וישתה יין שנאמר *זולל וסובא ואע"פ שאין

דברים ישתה יין שנאמר *זולל וסובא ואע"פ שאין
בשר רבי יודא תרשימר זה אינו יודע מהו אלא מתוך שכפל ר' יוסי
ביין נמצא כופל אף בבשר ונמצא תרשימר ח'צי מנה *אמר רב חנן בר
מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד שיקח בשר בזול ויאכל יין בזול וישתה
דכתיב זולל וסובא ואמר רב חנן בר מולדה אמר רב הונא אינו חייב עד
שיאכל בשר חי וישתה יין חי אינו והא רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו
'אבל בשר חי ושתה יין חי אינו נעשה בן סורר ומורה אמר רבינא יין חי
מו"ג ולא מו"ג בשר חי בשיל ולא בשיל כבשר כיבא דאבלי גנבי רבה ורב
יוסף דאמרי תרווייהו 'אבל בשר מליח ושתה יין מגיתו אין נעשה בן סורר
ומורה *תנן התם ערב תשעה באב *לא יאכל אדם שני תבשילין ולא יאכל
בשר ולא ישחה יין ותנא *אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגיתו בשר
מליח עד כמה אמר רבי חנינא בר כהנא *כל זמן שהוא בשלמים ויין מגיתו
עד כמה *כל זמן שהוא תוסס והתניא *יין תוסס אין בו משום גילוי וכמה
תסיסותו ישלשה ימים הכא מאי התם משום שמחה הוא כל זמן שהוא
כשלמים נמי אית ביה שמחה הכא משום אימושוכי הוא ובכל שהוא לא
מימשך ויין עד מ' יום *א"ר חנן לא נברא יין בעולם אלא לנחם אבלים ולשלם
לשכר לרשעים שנא' *תנו שכר לאובד ויין למרי נפש א"ר יצחק מאי דכתיב
*אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שמאדים פניהם של רשעים בעוה"ז ומלבין
פניהם לעוה"ב רבא אמר אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם
*רב כהנא רמי כתיב תירש וקרינן תירוש זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש
*רבא רמי כתיב *ישמח וקרינן ישמח זכה משמחו לא זכה משמחו והיינו
*דאמר רבא חמרא וריחני פקחין אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא אמר ר'
*החנינא מאי דכתיב *למי אוי למי אבוי למי מדנים למי שיח למי פצעים חנם
למי חבלילות עינים (וגו') למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך כי אתא רב
דימי אמר אמרי במערבא האי קרא מאן דדריש ליה *מרישיה לסיפיה מדריש
*ומסיפיה לרישיה מדריש דריש עובר גלילאה י"ג וי"ז [ב] נאמרו ביין *ויחל נח
איש האדמה וימע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו וירא חם
אבי כענין את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ויקח שם ויפת את השמלה
וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם
וגו' וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן רב ושמואל חד
אמר סרסו וח"א רבעו מאן דאמר סרסו מתוך שקלקלו ברביעי קללו
ברביעי ומאן דאמר רבעו גמר וירא וירא כתיב הכא וירא חם אבי כענין
*את ערות אביו וכתיב התם *וירא אותה שכם בן חמור וגו' בשלמא למ"ד סרסו
משום הכי קללו ברביעי אלא למ"ד רבעו מאי שנארביעי נלשייה בהריא [ג] הא
והא הואי ויחל נח איש האדמה וימע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי
לה מר עוקבא א"ר זכאי א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמד מאדם הראשון
שלא גרם לו אלא יין כמאן דאמר אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן
היה דתניא *ר"מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה
שאין

שכל מצויין אלנה בעבירה . וכשהיא זוללה וסובאה בקטנותה סופה כשלא תמלא למורה עומדת צפרסת דרכים ומרגלת הבריות לעבירה
בשיל חתן : **במתני'** **תרשימר** . בגמרא מפרש לה : יין האימלקי . טוב ומשולה הוא וממשיך בתמיה לכל בחמורא אחריתא חיבו חייב
חמ"ל לוג : **בסבורת מנה** . בסבורת מנה חלל לתרשימר זה אפילו נגבו משל אביו וכן חס אכלו בזמנו שהיו נקבלין לעבד החלש גם שם
היו עוסקים סעודות : **אל מעשר שני** . וכן כולם אע"פ שנגבו משל אביו פטור וטעמא מפרש בגמרא : **ואע"פ שאין ראי' לדבר** . דלילמא
מאכל אחריתא חמ"ל קרא ליה זולל תורה אור
ומיהו שלמה האה אזהרתי דממשך
ספי : **וכר לדבר** . דבשכר מקרי זולל
וביין מקרי סובא : **ג' מחור שפול**
רבי יוסי ביין . דקאמר תנא קמא
חלי לוג והוא חמ"ל לוג : **כפל נמי**
בכשר . והוי מנא דקאמר שני
תרשימי' : יין **בזול** . אבל ביוקר לא
כשתי ליה מעות נגבו כולי האי
ולא ממשך : **זולל** . לשון זול
ואסמכתא למילתיה הוא : **מורה** .
שם חביו : יין חי . ממשך מפני
שמשובח הוא ולקמיה מוקי לה בזויג
ולא מו"ג אבל בפר יין מו"ג לא
ממשך : **בשר חי** . כדמפרש לקמן
בשיל ולא בשיל דזו היא מדה גב
למחר אבל בשיל ספיר לא ממשך
למעבד כי האי גונא לפי שמתוך
שהוא נכב ועושה בסתר אין לו סהות :
אמר רבינא יין חי . דקאמר רב
הונא מו"ג ולא מו"ג לאפוקי כיבא
דנתן צו מים הרבה ואע"פ שרוב
בני אדם שותין כן : **בשר כיבא**
דאכלי גנבי . כוונה בגמלים ודכותה
בעירובין (דף כט:) וניכיה וניכול
בזבחים (דף מו:) לאפוקי כבדא דלא :
בשר מליח ויין מנו"ג . לא חשיבי
ולא ממשך : **כל זמן שהוא כשלמים** .
שלא עבר עליו זמן אכילת שלמים
שני ימים ויללה אחד עדיין בלחיותו
הוא ולא אקרי מליח ומשמח את הלב
דכתיב (דברים כז) וזכתת שלמים
ואכלת שם ושמחת אלמא בר שמחה
הוא אבל בפר הכי הוי מליח ונתקף
טעמו במלחו : **כל זמן שהוא תוסס** .
שהוא נושך בגרון מחמת שהוא
ממזין : **סכא** . בצן סורר ומורה :
מחי . עד כמה לא קרינן מליח
למיפטר בן סורר ומורה : **ובכל**
שהוא לא ממשך . משעבר לילה
אחת מפני טעמו ולא תשוב : **לשם**
שכר לרשעים . שמתעבדו צו בעולם
הזה ומקבלין צו שכר מלה שעושין
בעולם הזה : **לאובד** . היינו רשע
שנטרד והולך לו : **למרי נפש** . לאלילים
לפכותי לערייהו : **אל תרא יין** .
כלומר אל תקו עיניך לימשך אחריו :
שאחריו דם . סופו יהרג עליו :
כתיב יין ישמה לנכ אנוש . כש"ן
דמשמע לשון שום שמשתמחה וטעל
חכמת לבו : **וקרינן ישמה** . לשון
שמחה : **וכה** . כלומר חס זכה וידע
להזהר בענינו מלשות יתר מדאי
משמחו שמפקח את הלב : **פקחין** .
עשאוני פקח : **אביו** . לשון לעקה
בלשון ארמי כמו בי"א בי"א (לשיל דף
סה) : **שיח** . לעניי כמו ארירי בשיתי
(תהלים נה) : **למי כל אלה** . למאחרים
על היין : **מרישיה לסיפיה** . מאן
דדריש ליה מרישיה לסיפיה : **מדריש** .
כדרש משמעותיה יפה והכי קאמר
בבבמי כמו מסכה יינה (משלי י)
ואביו ושת דהיינו אבלים ולמי שיש
מרוצ שומנו ושקיטתו להם ראויה
דגמור לו עונשו של יין : **מחור שקלקלו ברביעי** .
אמאי קרי ליה איש האדמה על ידי שהוכיחו הקב"ה היה לו ללמוד מאיש האדמה דהייך אדם הראשון שהיו קנס עליו מיסה :

[בענין חיתא
סרפיט']

[ע"י פירש"י
עמוד ב ד"ה
אכל מ"ט וכו']

[לקמן ע"א.
ע"ט]

תענית כו :
[תענית ג.]

עירובין סה.

יומא עו :

ג"ז ס
הרובות יג :

[ברכות סג.]

ברכות מ. ע"ט

למי כל אלה למאחרים על היין לצאים לחקור ממסך שחקרין ליהיך היין הטוב הממוסך
בבבמי כמו מסכה יינה (משלי י) ומאן דדריש ליה מסיפיה לרישיה מדריש . כדרש משמעותו יפה והכי קאמר למי שיש לו אוי
ואביו ושת דהיינו אבלים ולמי שיש לו מדנים ופגעים חס דהיינו רשע הגלח עם הבריות ולמי שיש לו חלילות עינים
מרוצ שומנו ושקיטתו להם ראויה דגמור לו עונשו של יין : **מחור שקלקלו ברביעי** . שמענו מלהוליד בן רביעי קלל בן רביעי שלו כוס ומלרים ופוט וכענין : **איש האדמה** .
אמאי קרי ליה איש האדמה על ידי שהוכיחו הקב"ה היה לו ללמוד מאיש האדמה דהייך אדם הראשון שהיו קנס עליו מיסה :

שאין